

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502980/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant 5.1.2.e

5.1.2.e MOB en vereniging Leefmilieu
Verzoek intrekking natuurvergunning

Procedure

Hoger beroep

5.1.2.e

5.1.2.e

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502981/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Hoger beroep

Onderwerp

GS Noord-Brabant 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e/MOB en vereniging Leefmilieu
verzoek intrekking natuurvergunning 5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502984/1/R2	RR/RL/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

Onderwerp

GS Noord-Brabant/5.1.2.e MOB

en vereniging Leefmilieu

Verzoek intrekking natuurvergunning 5.1.2.e

5.1.2.e

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502985/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

Mw. 5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant/5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e/MOB en vereniging Leefmilieu

Verzoek intrekking natuurvergunning

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502986/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant 5.1.2.e 5.1.2.e /MOB en
vereniging Leefmilieu
Verzoek intrekken natuurvergunning 5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

5.1.2.e

5.1.2.e

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502988/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant/5.1.2.e/MOB en
vereniging Leefmilieu

Verzoek intrekking natuurvergunning 5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

5.1.2.e

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502989/1/R2	RR/RK/11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant/5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e/MOB en vereniging Leefmilieu

Verzoek intrekking natuurvergunning 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Betreft : College van gedeputeerde staten van Noord-Brabant

mr. 5.1.2.e
Postbus 11756
2502 AT 'S-GRAVENHAGE

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
24 september 2025	202502991/1/R2	RR.RK.11024092

Inlichtingen

5.1.2.e

5.1.2.e

Onderwerp

GS Noord-Brabant/5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e MOB en vereniging Leefmilieu
Verzoek intrekking natuurvergunning

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Procedure

Hoger beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik u - ter informatie - stukken die gaan over bovengenoemde procedure.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Van: 5.1.2.e @tuta.com
Verzonden: dinsdag 19 augustus 2025 14:23
Aan: Bestuursrechtspraak veiligmailen
Onderwerp: 202502986/1/R2, 202502981/1/R2, 202502984/1/R2, 202502985/1/R2, 202502991/1/R2, 202502980/1/R2, 202502988/1/R2 en 202502989/1/R2
Bijlagen: 1GP 1-3DP 1-5KO schriftelijke uiteenzetting.pdf

ⓘ This message was submitted via Bastion 365 Webform "Nieuwe zaak of stukken bij bestaande zaak insturen"

Raad van State
 Afdeling Bestuursrechtspraak
 Postbus 20019
 2500 EA 's-Gravenhage

Uw kenmerken: 202502986/1/R2, 202502981/1/R2, 202502984/1/R2, 202502985/1/R2, 202502991/1/R2, 202502980/1/R2, 202502988/1/R2 en 202502989/1/R2
 Mijn kenmerk: 2541GP1-KO5
 Betreft: schriftelijke uiteenzetting

Kessel, 20 augustus 2025

Hoogedelgestrenge Dames, Heren,

Namens de Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (verder: MOB), 5.1.2.e 5.1.2.e
 5.1.2.e 5.1.2.e en de vereniging Leefmilieu (verder: Leefmilieu), 5.1.2.e 5.1.2.e
 Nijmegen heb ik beroep aangetekend tegen 9 besluiten van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant (verder: het college) waarin verzoeken zijn afgewezen om op grond van de artikelen 2.4 en/of 5.4 van de Wet natuurbescherming (Wnb) passende maatregelen te treffen ten aanzien van een negental piekbelasters rond de Natura 2000-gebieden Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Kampina & Oisterwijkse Vennen. Deze besluiten zijn in uitspraken van 16 april 2025 door de rechtbank Oost-Brabant vernietigd. Tegen deze uitspraken is door het college en de betrokken bedrijven bij U hoger beroep aangetekend. U heeft mij verzocht om namens MOB en Leefmilieu een schriftelijke uiteenzetting te geven. Dat doe ik bij deze.

Substantiële daling binnen een jaar

Het college en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (zaaknummers 202502980/1, 202502988/1 en 202502989/1) voeren aan dat de rechtbank de gestelde termijn van een jaar waarbinnen maatregelen tot een blijvende, substantiële daling van de stikstofdepositie moeten leiden, niet of onvoldoende heeft onderbouwd. Het college meent in Uw uitspraken ECLI:NL:RVS:2025:2969 en ECLI:NL:RVS:2025:2973 te lezen dat de termijn door het bevoegd gezag moet worden gesteld en onderbouwd en niet door de rechtbank. 5.1.2.e
 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e vinden dat de rechtbank met dit oordeel en met andere aanwijzingen

onvoldoende terughoudend toetst en teveel op de stoel van de bestuurder gaat zitten en de grenzen van art. 8:72 lid 4 Awb heeft overschreden.

Cliënten reageren als volgt:

Art. 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn (Hrl) schrijft voor dat de Lid-Staten passende maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de habitats in de speciale beschermingszones niet verslechtert. De passende maatregelen dienen verslechtering dus te voorkomen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie spreekt in dit verband dan ook geregeld van 'preventieve maatregelen' waar art. 6 lid 2 Hrl op is gericht. Zie bijvoorbeeld het PAS-arrest ECLI:EU:C:2018:882, punt 87. Zie in dit verband ook Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. 10.2:

Artikel 6, tweede lid, van de Hrl verplicht tot het treffen van passende (preventieve) maatregelen die nodig zijn om verslechteringen en verstoringen die significante effecten kunnen hebben op de soorten en habitattypen waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen, te voorkomen (vergelijk HvJ EU 14 januari 2016, Grüne Liga, ECLI:EU:C:2016:10). Volgens het Hof beschikken de lidstaten bij het nemen van passende maatregelen over een beoordelingsmarge, mits gewaarborgd is dat er geen verslechtering of verstoring plaatsvindt. Het is met andere woorden aan de lidstaten ter beoordeling welke maatregelen worden getroffen, maar deze maatregelen moeten worden uitgevoerd als verslechteringen of verstoringen met significante gevolgen dreigen.

Wanneer daadwerkelijk al verslechtering van de kwaliteit van de beschermde habitats in de speciale beschermingszones is opgetreden is dus al sprake van een schending van de Hrl. De verslechtering die een pakket aan passende maatregelen had behoren te voorkomen, heeft zich dan al voorgedaan. Het bevoegd gezag is dan dus al te laat met de maatregelen. Daarom dienen deze in dat geval zonder uitstel te worden genomen. Cliënten menen dat de termijn van één jaar, die de rechtbank stelt, waarbinnen het maatregelenpakket in ieder geval tot een blijvende, substantiële daling van stikstofdepositie moet leiden, tegen die achtergrond moet worden gezien. De termijn van één jaar zien cliënten als de redelijke praktische invulling van het uitgangspunt dat de maatregelen zonder uitstel moeten worden genomen. Cliënten menen ook dat de rechtbank dit toereikend heeft gemotiveerd.

De rechtbank stelt immers vast dat in de in de onderhavige kwesties betrokken Natura 2000-gebieden, de Groote Peel, de Deurnsche Peel & Mariapeel en de Kampina & Oisterwijkse Vennen, al daadwerkelijk verslechtering van natuurwaarden in de beschermde habitats heeft plaatsgevonden door overmaat stikstofdepositie. In de Natura 2000-gebieden Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel gaan zelfs alle beschermde habitats al daadwerkelijk achteruit. In Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Heide geldt dit voor een heel aantal van de beschermde habitats. Zie van uitspraak SHE 23/3125 de rechtsoverwegingen 1.5, 3.4, 5.6 en 5.7 en 5.10. Laatstgenoemde rechtsoverweging heeft betrekking op het daar aan de orde zijnde Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Zie ook r.o. 5.10 van uitspraak SHE 23/3129 voor de identieke conclusie ten aanzien van het in die kwestie aan de orde zijnde Natura 2000-gebied Groote Peel en eveneens r.o. 5.10 van uitspraak 23/3132 over Natura 2000-gebied de Kampina & Oisterwijkse Vennen. De rechtbank merkt ook op dat dat niet is toegelaten (r.o. 1.5). Ook merkt de rechtbank op dat bij een dreigende verslechtering snel passende maatregelen moeten worden getroffen, maar dat bij een al optredende verslechtering, dit nog sneller moet om de verslechtering te stoppen (r.o. 5.9). Tevens wijst de rechtbank er op dat in de Groote Peel en de Deurnsche Peel & Mariapeel op sommige locaties de stikstofdepositie al bijna 3 keer zo hoog is als de kritische depositiewaarde (KDW) en in de Kampina & Oisterwijkse Vennen op sommige locaties al meer dan 2 keer zo hoog, en dat dit al jaren gebeurt (zie r.o. 5.10 van de uitspraken SHE 23/3132, SHE 23/3129 en SHE 23/3132). De rechtbank heeft daarmee draagkrachtig gemotiveerd dat passende maatregelen zonder uitstel, dat wil zeggen

praktisch gesproken binnen een jaar, tot een blijvende en substantiële daling van de stikstofdepositie moeten zorgen.

Bovendien hebben cliënten in de intrekingsverzoeken gewezen op de habitats in de Groote Peel en de Deurnsche Peel & Mariapeel, die behoren tot de meest stikstofgevoelige habitats. Dat geldt eveneens voor diverse habitats in de Kampina & Oisterwijkse Vennen. Het betreft hier de habitats op de zogenoemde urgentielijst volgens de Greenpeace-uitspraak ECLI:NL:RBDHA:2025:578 die zeer zwaar overbelast zijn en/of waarvoor nauwelijks natuurherstelmaatregelen mogelijk zijn. Stikstofreductie is voor deze habitats nog urgenter dan voor andere en naar ecologisch inzicht zou de stikstofdepositie op deze habitats in 2025 al tot beneden de KDW teruggebracht moeten worden (zie ook r.o. 3.32 van de Greenpeace-uitspraak). Ook gelet daarop is de termijn van de rechtbank niet te kort.

Anders dan het college zien cliënten ook niet dat het oordeel van de rechtbank in de aangevallen uitspraken niet in overeenstemming is met Uw uitspraken ECLI:NL:RVS:2025:2969 en ECLI:NL:RVS:2025:2973. Het oordeel van Uw Afdeling dat het college moet onderbouwen binnen welke termijn de daling van stikstofdepositie kan worden gerealiseerd, zoals in r.o. 10.7 van uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, geldt in zijn algemeenheid wanneer passende maatregelen nodig zijn om de verslechtering van natuurwaarden te voorkomen. Vergelijk ook r.o. 10.6 van die uitspraak:

10.6 De te hoge stikstofbelasting in Natura 2000-gebieden wordt veroorzaakt door de cumulatieve effecten van (veel) verschillende activiteiten afkomstig van verschillende bronnen. Daar waar een beperking van een hoge stikstofbelasting nodig is om de verslechtering van natuurwaarden te voorkomen, zijn passende maatregelen nodig, die onder meer gericht zijn op een daling van de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied... Het college moet ook inzichtelijk maken met welke maatregelen uitvoering wordt of zal worden gegeven aan de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn...

10.7 Het bovenstaande betekent dat het college niet alleen de te treffen maatregelen in beeld moet brengen, maar ook moet onderbouwen welke daling van stikstofdepositie naar het oordeel van het college noodzakelijk is, en binnen welke termijn deze daling van stikstofdepositie kan worden gerealiseerd... De passende maatregelen moeten vervolgens zijn gericht op het tegengaan van de (dreigende) verslechtering.

Ook de rechtbank volgt in de aangevallen uitspraken in zijn algemeenheid het uitgangspunt dat het pakket aan passende maatregelen moet leiden tot de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn. Maar waar in geval van een dreigende verslechtering door overmaat aan stikstof de termijn waarbinnen de passende (preventieve) maatregelen de noodzakelijke reductie van stikstofdepositie dienen op te leveren vastgesteld en gemotiveerd moet worden, dient de rechtbank gevolgd te worden in het oordeel dat in geval van al daadwerkelijk opgetreden verslechtering door overmaat aan stikstof, daar geen ruimte voor is en dat dan zonder uitstel – dat wil zeggen binnen een jaar - een substantiële daling van de stikstofdepositie bereikt moet worden, zeker wanneer sprake is van een zo langdurige en zo hoge overschrijding van de KDW, als in de onderhavige kwesties het geval is.

Cliënten tekenen in dit geval nog aan dat zij in de onderhavige beroepen bij de rechtbank er ook nadrukkelijk op hebben gewezen dat in de onderhavige Natura 2000-gebieden de verslechtering niet slechts dreigt, maar al daadwerkelijk is geconstateerd.

Gelet op het bovenstaande menen cliënten dat in tegenstelling tot het betoog van het college de rechtbank haar uitspraken voldoende heeft onderbouwd en zien cliënten niet in waarom de

rechtbank niet voldoende terughoudend zou toetsen. Ook ten aanzien van de overige aanwijzingen zien cliënten niet in dat de rechtbank onvoldoende terughoudend zou toetsen en de grenzen van art. 8:72 lid 4 Awb zou overschrijden. Appellanten motiveren dat ook niet.

Beoordelingskader

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e stellen dat de rechtbank ten onrechte oordeelt dat het beoordelingskader voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen op basis van art. 6 lid 1 Hrl verschilt van het beoordelingskader voor passende maatregelen en dat het voldoende is dat een blijvende daling wordt aangetoond. Volgens hen oordeelt de rechtbank ten onrechte dat concreet moet worden aangegeven welke maatregel tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leidt als de intrekking van de natuurvergunning.

Uit diverse uitspraken van Uw Afdeling blijkt dat dit betoog onjuist is. Cliënten verwijzen naar Rendac-uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:4923, r.o. 21.2 en 21.3, de A27-uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:1971, r.o. 81.4 en 81.5 en de uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. VI A-15 uitspraak 11.1. Voorts heeft de rechtbank in de aangevallen uitspraken niet gesteld dat concreet moet worden aangegeven welke maatregel tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leidt als de intrekking van de natuurvergunning.

Besluitvormingstermijn

Het college vindt de door de rechtbank opgelegde besluitvormingstermijn van 26 weken te kort, temeer daar de rechtbank ook overleg met de betrokken veehouders en cliënten beveelt, wat een extra stap vormt. 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e alsmede 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e vinden de termijn te kort.

Cliënten zien volstrekt niet in dat de termijnstelling onredelijk is. Het betreft de gewone termijn uit de uniforme uitgebreide voorbereidingsprocedure. Niet valt in te zien waarom het college niet in staat zou moeten worden geacht om binnen deze termijn 8 besluiten te nemen.

Een langere termijn is ook niet verdedigbaar gezien de bijzonder ernstige impact op de natuur door overmaat aan stikstof en de grote bijdrage die de hier betrokken bedrijven daarop leveren. Ook gerelateerd aan de door de rechtbank gestelde termijn van een jaar waarbinnen een substantiële daling van stikstofdepositie bereikt moet zijn, is het van belang dat tijdig – binnen de wettelijke termijn van 26 weken – tot besluitvorming wordt gekomen.

De extra stap van overleg met betrokken veehouders en cliënten, maakt niet dat alleen daarom die termijn niet haalbaar zou zijn. Het college spreekt in dit verband bovendien ten onrechte over extra stappen (in meervoud) waartoe de rechtbank zou verplichten. Dat doet de rechtbank echter niet. De rechtbank verplicht slechts tot één extra stap, namelijk overleg met veehouders en cliënten in het bijzijn van elkaar. Dat het college ervoor kiest om voorafgaand aan die gesprekken nog een extra stap te zetten door individueel overleg met de veehouders en met cliënten afzonderlijk, is aan het college. Daar heeft de rechtbank niet toe bevolen. Had het college afgezien van die stap, dan hadden de door de rechtbank bevolen gesprekken al in juni, of wat cliënten betreft nog eerder hebben kunnen plaatsvinden.

Toepassing art. 2.4 Wnb

5.1.2.e 5.1.2.e (zaak 202502986/1) bestrijdt dat het college bevoegd is om art. 2.4 Wnb te gebruiken, omdat hij niet beschikt over een natuurvergunning. Hij wijst er op dat art. 2.4 blijkens de Memorie van Toelichting bedoeld is voor situaties die niet worden gereguleerd door een vergunning, zoals vrijgestelde projecten of bestaand gebruik.

Waar in de Memorie van Toelichting wordt gesproken van een vergunning, wordt daarmee bedoeld

een natuurvergunning (vergunning ex art. 2.7 Wet natuurbescherming of ex art. 19d van de voorafgaande Natuurbeschermingswet 1998). Nu ^{5.1.2.e} niet beschikt over een natuurvergunning, is inderdaad sprake van een situatie die niet wordt gereguleerd door een (natuur)vergunning. Bovendien is sprake van bestaand gebruik. Er is dus wel degelijk sprake van een situatie waarop art. 2.4 Wnb van toepassing is.

Zoals de rechtbank overweegt in r.o. 4.3 van uitspraak SHE 23/3129 kan de aanschrijvingsbevoegdheid ex art. 2.4 Wnb (net als de intrekingsbevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb) strekken ter invulling van de verplichting om maatregelen ex art. 6 lid 2 Hrl te treffen. Hiervoor geldt hetzelfde toetsingskader, namelijk het Logtsebaan-toetsingskader (zie r.o. 4.9 van uitspraak SHE 23/3129). Voor zover ^{5.1.2.e} verwijst naar art. 2 lid 3 Hrl en art. 2 Vogelrichtlijn (rekening houden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied) geldt dat voor art. 2.4 Wnb niet anders dan voor art. 5.4 lid 2 Wnb. Dat neemt niet weg dat het Logtsebaan-toetsingskader geldt. Overigens valt niet in te zien dat een aanschrijving de volledige lokale economie om zeep zou helpen, met ingrijpende gevolgen op sociaal en cultureel gebied, zoals ^{5.1.2.e} stelt maar niet onderbouwt.

^{5.1.2.e} had het verzoek ex art. 2.4 Wnb afgewezen moeten worden omdat dit artikel geen grondslag biedt om de omgevingsvergunning in te trekken. Ook zou dit artikel niet strekken tot het definitief staken van het bedrijf. Dat kan volgens ^{5.1.2.e} alleen met art. 5.4 Wnb of met een verzoek ex art. 2.33 Wabo.

Clënten hebben ook niet verzocht om op grond van art. 2.4 Wnb de omgevingsvergunning in te trekken, maar om een passende maatregel te treffen, bij voorkeur door een verplichting op te leggen om de handeling te staken. Dit is wel degelijk mogelijk met toepassing van art. 2.4 lid 1 sub d Wnb. Blijkens de Memorie van Toelichting is deze aanschrijvingsbevoegdheid nadrukkelijk in het leven geroepen voor activiteiten die niet worden gereguleerd door een natuurvergunning. Daar is sprake van, nu ^{5.1.2.e} niet beschikt over een natuurvergunning. Art. 5.4 Wnb kan daarom niet worden toegepast. Anders dan ^{5.1.2.e} stelt, kan ook art. 2.33 Wabo niet worden toegepast, althans niet om passende maatregelen te treffen. Een intrekking van de omgevingsvergunning als passende maatregel ex art. 6 lid 2 Hrl is slechts mogelijk wanneer het gaat om een omgevingsvergunning met vvgb (zie art. 2.29 Wabo en art. 2.33 lid 1 sub c Wabo) en daar is geen sprake van bij ^{5.1.2.e}

Causaal verband

^{5.1.2.e} stelt dat het causale verband tussen de te treffen maatregelen en het effect niet is aangetoond, dat daartoe chirurgische precisie nodig is. In dat verband heeft hij ook kritiek op AERIUS en op de Natuurdoelanalyses.

Het standpunt van ^{5.1.2.e} betreft een omkering van de bewijslast die niet in overeenstemming is met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (verder: het Hof) en geen recht doet aan het voorzorgbeginsel dat besloten ligt in art. 6 Hrl. Als een bestaande activiteit het risico op significante effecten met zich meebrengt, moet een lidstaat al passende maatregelen treffen. Blijven dergelijke maatregelen uit, dan schendt de lidstaat art. 6 lid 2 Hrl. Zie ECLI:EU:C:2018:882, punt 85 en ECLI:EU:C:2016:8, punt 58. Laatstgenoemde rechtsoverweging geeft ook aan dat het niet aan het bevoegd gezag is om voor de vaststelling van een schending van art. 6 lid 2 Hrl een oorzakelijk verband vast te stellen tussen de exploitatie van een installatie en een significante verstoring van soorten. Het volstaat dat aangetoond wordt dat het waarschijnlijk is of dat het risico bestaat dat door de exploitatie dergelijke storingen optreden. Dat is absoluut voldoende aangetoond. De stikstofoverbelasting van de Groote Peel is zeer groot, dit heeft al geleid tot verslechtering van de beschermde natuurwaarden en het onderhavige bedrijf is een piekbelaster.

Wat betreft de kritiek op AERIUS geldt AERIUS volgens Uw vaste jurisprudentie nog altijd als zijnde gebaseerd op de beste wetenschappelijke kennis. Zie Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2023:1299, r.o.

Dat de Ecologische Autoriteit er op wijst dat een preciezer beeld van de vegetatie, de aanwezige diersoorten, de bodem en de waterkwaliteit zal helpen om effectieve maatregelen te kiezen, zoals 5.1.2.e aanhaalt, neemt niet weg dat buiten kijf staat dat de stikstofdepositie veel te hoog is en dat deze sterk moet worden teruggebracht, zoals ook de Ecologische Autoriteit erkent en benadrukt.

Uitvoerbaarheid uitspraak

5.1.2.e wijst op de consequenties voor de bedrijfsvoering.

Cliënten zien in dat er grote consequenties kunnen zijn voor het bedrijf. De rechtbank wijst daar ook op. Cliënten hebben deze verzoeken echter ingediend omdat het college niet bereid is om passende maatregelen te treffen die voorzien in de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn, zodat de verslechtering van de beschermde natuur stopt. Daartoe is het college nog altijd niet bereid. Dan is een vergaande vermindering van de stikstofdepositie vanwege de onderhavige projecten, allen piekbelasters, nodig. Het natuurbelang moet hier prevaleren.

Bevoegdheid

5.1.2.e en 5.1.2.e (zaaknummers 202502985/1 en 202502991/1) stellen dat de rechtbank ten onrechte oordeelt dat het college bevoegd was om de gevraagde maatregel te treffen, omdat de natuurtoestemming van deze bedrijven was gelegen in een omgevingsvergunning met vvgb, zodat op grond van art. 2.33 Wabo de bevoegdheid ligt bij het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning (B&W van Oirschot). 5.1.2.e en 5.1.2.e vinden de motivering van de rechtbank onbegrijpelijk.

Cliënten stellen voorop dat indien dit betoog gehonoreerd zou worden, dat betekent dat het college zich ten onrechte bevoegd heeft geacht om maatregelen ex art. 5.4 lid 2 Wnb dan wel art. 2.4 Wnb te treffen. De beide besluiten zijn in dat geval terecht door de rechtbank vernietigd. Het betoog zou leiden tot bevestiging van de uitspraak onder verbetering van de motivering.

Het doel van deze beroepsgrond is echter dat cliënten zich alsnog tot B&W zouden moeten richten. Dit is ter zitting ook bevestigd. Daarmee zouden 5.1.2.e en 5.1.2.e tijd winnen. Dat is uit proceseconomisch oogpunt echter geen redelijk doel.

Immers uit deze reeks van uitspraken volgt een toetsingskader ten aanzien van het treffen van passende maatregelen die nodig zijn vanwege art. 6 lid 2 Hrl. Als het college geen passende maatregelen treft die leiden tot een substantiële blijvende daling van de stikstofdepositie binnen een jaar, dan moeten passende maatregelen worden getroffen ten aanzien van het onderhavige bedrijf. Zie r.o. 7. Indien het college op basis van art. 2.29 lid 1 Wabo bij B&W van de betreffende gemeente een verzoek moet neerleggen om de omgevingsvergunning met vvgb in te trekken omdat dat gelet op art. 6.10b Bor nodig is vanwege art. 5.4 lid 2 Wnb, geldt hetzelfde toetsingskader. Dat rechtvaardigt niet dat de hele procedure overgedaan zou worden met een nieuw verzoek aan B&W van Oirschot als grondslag. Gelet op de ernstige staat van de natuur is dat gezien de doelstelling van de Hrl ook niet aanvaardbaar.

Cliënten wijzen er op dat de rechtbank in de beide uitspraken SHE 23/3128 en SHE 23/3132 in r.o. 7 aan het college in geval dat er geen voldoende andere passende maatregelen worden getroffen, in het nieuw te nemen besluit ook opdraagt om aan B&W van Oirschot een verzoek te doen om passende maatregelen te treffen. B&W van Oirschot zal daar dan, gezien het imperatieve karakter van art. 5.4 lid 2 Wnb, ook aan moeten voldoen. Zie in dit verband ook art. 5.24 lid 1 Bor. Het zal dan B&W van Oirschot zijn die de omgevingsvergunning op grond van art. 5.4 lid 2 Wnb wijzigt, intrekt of

beperkt. Dat is in overeenstemming met de uitleg van de rechtbank in r.o. 4.8 van de onderhavige twee uitspraken.

Het college meende gelet op § 3 en 3.1 van de door de rechtbank vernietigde besluiten overigens dat er een bevoegdheid was op grond van art. 2.4 Wnb. Volgens r.o. 4.7 van de beide onderhavige uitspraken biedt art. 2.4 Wnb geen meerwaarde zolang er een natuurvergunning geldt. Een omgevingsvergunning met vvgb is echter geen natuurvergunning. Zo bezien worden de projecten niet gereguleerd door een natuurvergunning en zou art. 2.4 Wnb dus wel degelijk een meerwaarde kunnen hebben.

Of de gevraagde passende maatregel ten aanzien van de beide onderhavige bedrijven nu wordt ingevuld met toepassing van art. 2.4 Wnb dan wel via een verzoek aan B&W van Oirschot om met toepassing van art. 5.24 Bor de omgevingsvergunning met vvgb in te trekken; zaak is dat de stikstofuitstoot en daarmee de door de beide activiteiten veroorzaakte stikstofdepositie wordt teruggebracht.

Het spel waarop ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} uit zijn door het college en B&W van Oirschot de bal toe te spelen door te stellen dat de andere partij het probleem moet oplossen, vertraagt de noodzakelijke maatregelen ex art. 6 lid 2 Hrl om te borgen dat de verslechtering van de natuur wordt gestopt. Dit druist in tegen het Unierecht, dat Verdragstrouw vereist. Het Hof van Justitie heeft in het Cascina Tre Pini Ss. arrest (ECLI:EU:C:2014:214) bepaald dat de lidstaten hun bevoegdheidsverdeling ten aanzien van de implementatie van de Hrl zo moeten vormgeven dat die borging wel wordt gegeven. Het recht van de Unie eist dat “de omzetting in het interne recht, inclusief de voormelde aanwijzing van de bevoegde instanties, daadwerkelijk de volledige toepassing van de Unierechtelijke bepalingen op voldoende bepaalde en duidelijke wijze verzekert” (r.o. 41). In r.o. 43 bepaalt het Hof dat het recht van de Unie eist dat de bevoegdheidsverdeling afdoende is om een juiste toepassing van de Habitatrichtlijn mogelijk te maken. R.o. 44 bepaalt dat de bevoegdheidsverdeling moet garanderen dat de voorschriften van de Hrl correct worden toegepast.

Gelet daarop verzoeken cliënten U in de uitspraak duidelijk te maken of art. 2.4 Wnb toegepast kan worden, dan wel dat het college in de nieuw te nemen beslissing een verzoek moet neerleggen bij B&W van Oirschot, zoals de rechtbank oordeelt in r.o. 7 van de beide uitspraken. Cliënten menen recht te hebben op deze duidelijkheid, zulks nog temeer aangezien in de kwestie ^{5.1.2.e} een nog verdere onduidelijkheid is gevormd door de omstandigheid dat de omgevingsvergunning met vvgb met intern salderen is verleend. Daardoor zou volgens het inzicht uit de Logtsebaanuitspraak ECLI:NL:RVS:2021:71, de activiteit niet gereguleerd worden door deze natuurtoestemming, waardoor de passende maatregel met toepassing van art. 2.4 Wnb zou moeten worden ingevuld in plaats van met intrekking van de omgevingsvergunning met vvgb. Dat is echter veranderd door de gewijzigde rechtspraak uit de Rendac-uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:4923. De rechtbank stelt dit terecht vast in r.o. 4.6 van de beide onderhavige uitspraken.

Omdat een eventueel nieuw verzoek niet langer onder het oude recht zou vallen, verzoeken cliënten U ook de gevolgen onder het regime van de Omgevingswet daarbij te betrekken. Zoals cliënten het zien, valt het onderscheid tussen een natuurvergunning en een omgevingsvergunning met verklaring van geen bedenkingen weg, omdat beide vergunningen ingevolge art. 4.13 lid 1 van de Invoeringswet Omgevingswet als een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit gelden. De bevoegdheid ligt daarmee ook onder het nieuwe recht bij het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Dat is ook wenselijk omdat dit het bevoegd gezag is, waar de verantwoordelijkheid voor het nemen van passende maatregelen berust.

Unierechtelijk rechtszekerheidsbeginsel

5.1.2.e en 5.1.2.e (zaaknummers 202502984/1, 202502985/1, 202502981/1 en 202502991/1) voeren aan dat gelet op Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:3745 intrekking van de vergunning strijdig is met het Unierechtelijk rechtszekerheidsbeginsel omdat niet is voldaan aan de cumulatieve voorwaarden in die uitspraak. Zij verwijten de rechtbank bovendien daar ten onrechte niet op in te zijn gegaan. 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e sluiten zich hierbij aan en stellen ook dat het college beoordelingsruimte heeft en dat rechtszekerheid een rol kan spelen bij de keuze van de te treffen maatregelen.

Uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:3745 heeft echter betrekking op een intrekking ex art. 2.33 lid 1 onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Uw Afdeling overwoog in r.o. 16.7 dat het gelet op de tekst van die bepaling, van belang is of de uitvoering van het Unierecht vereist dat de vergunning wordt ingetrokken. De onderhavige procedures hebben echter geen betrekking op een dergelijke intrekkinggrond. De aanschrijvingsbevoegdheid ex art. 2.4 Wnb of de intrekkingbevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb is niet hetzelfde als de verplichting om de vergunning in te trekken als de uitvoering van het Unierecht dit vereist op grond van art. 2.33 lid 1 onder a Wabo. Zie ook Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. 6.2: de nationale wetgever heeft besloten om ter uitvoering van art. 6 lid 2 Hrl een intrekkingbevoegdheid in art. 5.4 lid 2 Wnb op te nemen en een aanschrijvingsbevoegdheid in art. 2.4 Wnb. Er hoeft dan ook niet voldaan te worden aan de cumulatieve voorwaarden uit ECLI:NL:RVS:2024:3745.

De rechtbank is hier bovendien wel degelijk op ingegaan. Zie r.o. 4.7. De verplichting ex art. 2.4 Wnb ontstaat niet omdat een reeds verleende natuurvergunning of omgevingsvergunning niet verenigbaar is met het Unierecht, maar is opgenomen om een (dreigende) verslechtering binnen een Natura 2000-gebied te voorkomen dan wel tegen te gaan. Het gaat dus niet om de vraag of de vergunning juist is verleend, het gaat er om of de staat van het Natura 2000-gebied noodzaakt tot passende maatregelen.

Wat betreft de beoordelingsruimte van het college bij het kiezen van de te treffen maatregelen reageren cliënten dat die beoordelingsruimte begrensd wordt door de noodzaak dat de passende maatregelen de verslechtering moeten stoppen. Voor zover de rechtszekerheid een rol speelt bij de keuze van de te treffen maatregelen is de uitspraak daar niet mee in strijd. Het college moet die keuze immers nog maken.

Verbod van willekeur

5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e mag het niet afhankelijk zijn van de inzet van milieucclubs of een individueel bedrijf geconfronteerd wordt met het treffen van passende maatregelen omdat dat een schending van het verbod van willekeur zou betekenen. 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e vinden dat de omstandigheid dat de verzoeken alleen betrekking hebben op veehouderijen, al getuigt van willekeur.

5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e gaan er aan voorbij dat de verzoeken niet willekeurig zijn ingestoken door cliënten, maar omdat de onderhavige bedrijven een aanzienlijke bijdrage leveren aan de stikstofdepositie op de betrokken gebieden, zoals is bevestigd door de door het college overgelegde gegevens en berekeningen. De rechtbank wijst daar terecht op in r.o. 6.3. Het college kan bovendien beleid opstellen, zoals de rechtbank eveneens terecht opmerkt.

Dat de huidige serie verzoeken uitsluitend veehouderijen betreft, getuigt niet van willekeur. Cliënten hebben verzocht om passende maatregelen jegens grote piekbelasters rondom Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Kampina & Oisterwijkse Vennen. Die grote piekbelasters zijn allemaal veehouderijen. De verzoeken zijn niet ingestoken omdat het veehouderijen zijn, maar omdat het grote

piekbelasters zijn. Cliënten hebben bovendien diverse intrekingsprocedures lopen of lopend gehad ten aanzien van niet-veehouderijen. Zie 5.1.2.e de 5.1.2.e ECLI:NL:RVS:2024:4909.

Het betoog van appellanten zou bovendien betekenen dat cliënten of milieucclubs in zijn algemeenheid nooit een gestaagd beroep op art. 5.4 lid 2 Wnb of art. 2.4 Wnb zouden kunnen doen ten aanzien van individuele bedrijven. Uw Afdeling heeft in r.o. 6 van Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969 echter aangegeven dat een dergelijk verzoek wel degelijk op aanvraag van een derde kan worden gedaan. Gelet op deze uitspraak kan het betoog niet slagen.

Gelijkheidsbeginsel

5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e stellen dat sprake is van (het risico op) ongelijke behandeling en strijd met het gelijkheidsbeginsel omdat de rechtbank in de uitspraken niets heeft overwogen over schadeloosstelling.

Er was echter geen noodzakelijke aanleiding om overwegingen over schadeloosstelling te maken omdat de bestreden besluiten afwijzingen betroffen en er geen beroepsgronden over schadeloosstelling zijn opgevoerd. De rechtbank dient uitspraak te doen op basis van de beroepsgronden.

Voorts wijzen cliënten ook in dit verband op Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, met name r.o. 6-6.3. Het beginsel van rechtsgelijkheid staat er niet aan in de weg dat door een derde verzocht kan worden om gebruik te maken van de bevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb. Dit geldt uiteraard ook voor de bevoegdheid ex art. 2.4 Wnb.

Eigendomsrecht

5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e vinden het onbegrijpelijk dat de rechtbank art. 1 EP EVRM en art. 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie niet zonder meer in de weg vindt staan aan het treffen van passende maatregelen omdat de rechtbank geen aanwijzingen geeft hoe er met de schade moet worden omgegaan. Zij stellen dat de rechtbank niet in het midden had mogen laten of sprake is van ontneming dan wel van regulering en stellen dat bij (al dan niet gedeeltelijke) intrekking of beëindiging sprake is van ontneming, dat daar schadeloosstelling tegenover staat en dat een dergelijke ontneming anders onevenredig en dus onrechtmatig zou zijn. Zij vinden dat de rechtbank dit had moeten onderschrijven. 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e sluiten zich daarbij aan. Zij bestrijden in dit verband dat beëindiging van de bedrijven meer oplevert dan de Lbv/Lbv+regeling. Ook bestrijden zij de overweging van de rechtbank dat het niet proportioneel zou zijn om minder dan 15 % restemissie te laten behouden.

Wederom reageren cliënten dat de rechtbank niet gehouden was om in te gaan op de vraag of sprake is van ontneming dan wel regulering, aangezien sprake is van afwijzende besluiten en hier geen beroepsgronden over zijn aangevoerd. De rechtbank geeft in r.o. 6.9 aan dat ook andere partijen hier niets over naar voren hebben gebracht. Dat bestrijden appellanten niet. Of en zo ja overgegaan moet worden tot schadeloosstelling is aan het college om te bepalen bij de nieuw te nemen besluiten. De rechtbank was niet gehouden daar uitspraken over te doen. Dat de rechtbank wel een aantal andere bindende aanwijzingen heeft gegeven, maakt dat niet anders.

Wat betreft de constatering van de rechtbank dat beëindiging van de bedrijven meer oplevert dan de Lbv/Lbv+regeling wijzen cliënten er op dat de rechtbank in de zaken van 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e spreekt over volledige inwilliging van alle (5) verzoeken van cliënten om maatregelen ten aanzien van de bedrijven rond Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. De rechtbank komt tot dit oordeel nadat in r.o. 5.29 tot en met 5.32 van uitspraak SHE 23/3123 de effecten van volledige inwilliging van deze verzoeken kwantitatief zijn

vergeleken met de effecten van de Lbv/Lbv+maatregelen. Daaruit blijkt dat zelfs als wordt uitgegaan van 100 % beëindiging van de emissies van de aan Lbv/Lbv+ deelnemende bedrijven, volledige inwilliging van het verzoek van cliënten nog altijd meer oplevert. 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e hebben dit niet inhoudelijk bestreden.

Het is cliënten niet duidelijk wat 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e willen bereiken met hun betoog dat de rechtbank in het kader van de proportionaliteitsdiscussie niet had mogen aansluiten bij de 15 % restemissie uit de Lbv/Lbv+regeling. De rechtbank komt tot het oordeel dat een verdergaande passende maatregel niet proportioneel is, overigens met een mogelijke uitzondering voor bedrijven die zeer dicht bij een Natura 2000-gebied liggen en een zeer hoge stikstofdepositie veroorzaken. Als de rechtbank hierin niet gevolgd zou worden en het oordeel dat minder dan 15 % restemissie in beginsel niet proportioneel zou zijn, zou komen te vervallen, dan is dat niet dienstig aan de bedrijfsbelangen van 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e. Zoals cliënten het zien is dit oordeel van de rechtbank, dat ook is vervat in de aanwijzing van de rechtbank dat een passende maatregel geen beperking van meer dan 85 % emissiereductie mag opleggen als het bedrijf geen landbouwhuisdieren meer houdt, een rechtsoordeel dat de rechtbank gelet op de bestreden besluiten en de beroepsgronden niet noodzakelijkerwijs had hoeven te maken, maar dat juist de veehouders een zekere bescherming biedt.

Hoogachtend,

5.1.2.e

5.1.2.e

Advies vG

Im Heidfeld 24, 47574 Goch

Correspondentie: 5.1.2.e

5.1.2.e

e-mail: 5.1.2.e @tuta.com

IBAN: 5.1.1.c

Raad van State
Afdeling Bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA 's-Gravenhage

Uw kenmerken: 202502986/1/R2, 202502981/1/R2, 202502984/1/R2,
202502985/1/R2, 202502991/1/R2, 202502980/1/R2,
202502988/1/R2 en 202502989/1/R2

Mijn kenmerk: 2541GP1-KO5

Betreft: schriftelijke uiteenzetting

1

Kessel, 20 augustus 2025

Hoogedelgestrenge Dames, Heren,

Namens de Coöperatie Mobilisation for the Environment U.A. (verder: MOB),

5.1.2.e en de vereniging Leefmilieu (verder: Leefmilieu), 5.1.2.e 5.1.2.e heb ik beroep aangetekend tegen 9 besluiten van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant (verder: het college) waarin verzoeken zijn afgewezen om op grond van de artikelen 2.4 en/of 5.4 van de Wet natuurbescherming (Wnb) passende maatregelen te treffen ten aanzien van een negental piekbelasters rond de Natura 2000-gebieden Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Kampina & Oisterwijkse Vennen. Deze besluiten zijn in uitspraken van 16 april 2025 door de rechtbank Oost-Brabant vernietigd. Tegen deze uitspraken is door het college en de betrokken bedrijven bij U hoger beroep aangetekend. U heeft mij verzocht om namens MOB en Leefmilieu een schriftelijke uiteenzetting te geven. Dat doe ik bij deze.

Substantiële daling binnen een jaar

Het college en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (zaaknummers 202502980/1, 202502988/1 en 202502989/1) voeren aan dat de rechtbank de gestelde termijn van een jaar waarbinnen maatregelen tot een blijvende, substantiële daling van de stikstofdepositie moeten leiden, niet of onvoldoende heeft onderbouwd. Het college meent in Uw uitspraken ECLI:NL:RVS:2025:2969 en ECLI:NL:RVS:2025:2973 te lezen dat

de termijn door het bevoegd gezag moet worden gesteld en onderbouwd en niet door de rechtbank. ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} vinden dat de rechtbank met dit oordeel en met andere aanwijzingen onvoldoende terughoudend toetst en teveel op de stoel van de bestuurder gaat zitten en de grenzen van art. 8:72 lid 4 Awb heeft overschreden.

Cliënten reageren als volgt:

Art. 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn (Hrl) schrijft voor dat de Lid-Staten passende maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de habitats in de speciale beschermingszones niet verslechtert. De passende maatregelen dienen verslechtering dus te voorkomen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie spreekt in dit verband dan ook geregeld van 'preventieve maatregelen' waar art. 6 lid 2 Hrl op is gericht. Zie bijvoorbeeld het PAS-arrest ECLI:EU:C:2018:882, punt 87. Zie in dit verband ook Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. 10.2:

Artikel 6, tweede lid, van de Hrl verplicht tot het treffen van passende (preventieve) maatregelen die nodig zijn om verslechtingen en verstoringen die significante effecten kunnen hebben op de soorten en habitattypen waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen, te voorkomen (vergelijk HvJ EU 14 januari 2016, Grüne Liga, ECLI:EU:C:2016:10). Volgens het Hof beschikken de lidstaten bij het nemen van passende maatregelen over een beoordelingsmarge, mits gewaarborgd is dat er geen verslechtering of verstoring plaatsvindt. Het is met andere woorden aan de lidstaten ter beoordeling welke maatregelen worden getroffen, maar deze maatregelen moeten worden uitgevoerd als verslechtingen of verstoringen met significante gevolgen dreigen.

Wanneer daadwerkelijk al verslechtering van de kwaliteit van de beschermde habitats in de speciale beschermingszones is opgetreden is dus al sprake van een schending van de Hrl. De verslechtering die een pakket aan passende maatregelen had behoren te voorkomen, heeft zich dan al voorgedaan. Het bevoegd gezag is dan dus al te laat met de maatregelen. Daarom dienen deze in dat geval zonder uitstel te worden genomen. Cliënten menen dat de termijn van één jaar, die de rechtbank stelt, waarbinnen het maatregelenpakket in ieder geval tot een blijvende, substantiële daling van stikstofdepositie moet leiden, tegen die achtergrond moet worden gezien. De termijn van één jaar zien cliënten als de redelijke praktische invulling van het uitgangspunt dat de maatregelen zonder uitstel moeten worden genomen. Cliënten menen ook dat de rechtbank dit toereikend heeft gemotiveerd.

De rechtbank stelt immers vast dat in de in de onderhavige kwesties betrokken Natura 2000-gebieden, de Groote Peel, de Deurnsche Peel & Mariapeel en de Kampina & Oisterwijkse Vennen, al daadwerkelijk verslechtering van natuurwaarden in de beschermde habitats heeft plaatsgevonden door overmaat stikstofdepositie. In de Natura 2000-gebieden Groote Peel en Deurnsche Peel &

Mariapeel gaan zelfs alle beschermde habitats al daadwerkelijk achteruit. In Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Heide geldt dit voor een heel aantal van de beschermde habitats. Zie van uitspraak SHE 23/3125 de rechtsoverwegingen 1.5, 3.4, 5.6 en 5.7 en 5.10.¹ Laatstgenoemde rechtsoverweging heeft betrekking op het daar aan de orde zijnde Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Zie ook r.o. 5.10 van uitspraak SHE 23/3129 voor de identieke conclusie ten aanzien van het in die kwestie aan de orde zijnde Natura 2000-gebied Groote Peel en eveneens r.o. 5.10 van uitspraak 23/3132 over Natura 2000-gebied de Kampina & Oisterwijkse Vennen. De rechtbank merkt ook op dat dat niet is toegelaten (r.o. 1.5). Ook merkt de rechtbank op dat bij een dreigende verslechtering snel passende maatregelen moeten worden getroffen, maar dat bij een al optredende verslechtering, dit nog sneller moet om de verslechtering te stoppen (r.o. 5.9). Tevens wijst de rechtbank er op dat in de Groote Peel en de Deurnsche Peel & Mariapeel op sommige locaties de stikstofdepositie al bijna 3 keer zo hoog is als de kritische depositiewaarde (KDW) en in de Kampina & Oisterwijkse Vennen op sommige locaties al meer dan 2 keer zo hoog, en dat dit al jaren gebeurt (zie r.o. 5.10 van de uitspraken SHE 23/3132, SHE 23/3129 en SHE 23/3132). De rechtbank heeft daarmee draagkrachtig gemotiveerd dat passende maatregelen zonder uitstel, dat wil zeggen praktisch gesproken binnen een jaar, tot een blijvende en substantiële daling van de stikstofdepositie moeten zorgen.

3

Bovendien hebben cliënten in de intrekingsverzoeken gewezen op de habitats in de Groote Peel en de Deurnsche Peel & Mariapeel, die behoren tot de meest stikstofgevoelige habitats. Dat geldt eveneens voor diverse habitats in de Kampina & Oisterwijkse Vennen. Het betreft hier de habitats op de zogenoemde urgentielijst volgens de Greenpeace-uitspraak ECLI:NL:RBDHA:2025:578 die zeer zwaar overbelast zijn en/of waarvoor nauwelijks natuurherstelmaatregelen mogelijk zijn. Stikstofreductie is voor deze habitats nog urgenter dan voor andere en naar ecologisch inzicht zou de stikstofdepositie op deze habitats in 2025 al tot beneden de KDW teruggebracht moeten worden (zie ook r.o. 3.32 van de Greenpeace-uitspraak). Ook gelet daarop is de termijn van de rechtbank niet te kort.

Anders dan het college zien cliënten ook niet dat het oordeel van de rechtbank in de aangevallen uitspraken niet in overeenstemming is met Uw uitspraken ECLI:NL:RVS:2025:2969 en ECLI:NL:RVS:2025:2973. Het oordeel van Uw Afdeling dat het college moet onderbouwen binnen welke termijn de daling van stikstofdepositie kan worden gerealiseerd, zoals in r.o. 10.7 van uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, geldt in zijn algemeenheid wanneer passende maatregelen nodig zijn om de verslechtering van natuurwaarden te voorkomen. Vergelijk ook r.o. 10.6 van die uitspraak:

10.6 De te hoge stikstofbelasting in Natura 2000-gebieden wordt veroorzaakt door de cumulatieve effecten van (veel) verschillende activiteiten afkomstig van verschillende bronnen. Daar waar een

¹ In deze schriftelijke uiteenzetting volg ik als het gaat om verwijzingen naar de aangevallen uitspraken, de rechtsoverwegingen uit de uitspraak SHE 23/3125, tenzij ik expliciet anders aangeef. In de andere aangevallen uitspraken komen deze overwegingen ook terug, maar kan het nummer van de rechtsoverweging afwijkend zijn.

beperking van een hoge stikstofbelasting nodig is om de verslechtering van natuurwaarden te voorkomen, zijn passende maatregelen nodig, die onder meer gericht zijn op een daling van de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied... Het college moet ook inzichtelijk maken met welke maatregelen uitvoering wordt of zal worden gegeven aan de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn...

10.7 Het bovenstaande betekent dat het college niet alleen de te treffen maatregelen in beeld moet brengen, maar ook moet onderbouwen welke daling van stikstofdepositie naar het oordeel van het college noodzakelijk is, en binnen welke termijn deze daling van stikstofdepositie kan worden gerealiseerd... De passende maatregelen moeten vervolgens zijn gericht op het tegengaan van de (dreigende) verslechtering.

4 Ook de rechtbank volgt in de aangevallen uitspraken in zijn algemeenheid het uitgangspunt dat het pakket aan passende maatregelen moet leiden tot de noodzakelijke daling van de stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn. Maar waar in geval van een dreigende verslechtering door overmaat aan stikstof de termijn waarbinnen de passende (preventieve) maatregelen de noodzakelijke reductie van stikstofdepositie dienen op te leveren vastgesteld en gemotiveerd moet worden, dient de rechtbank gevolgd te worden in het oordeel dat in geval van al daadwerkelijk opgetreden verslechtering door overmaat aan stikstof, daar geen ruimte voor is en dat dan zonder uitstel – dat wil zeggen binnen een jaar – een substantiële daling van de stikstofdepositie bereikt moet worden, zeker wanneer sprake is van een zo langdurige en zo hoge overschrijding van de KDW, als in de onderhavige kwesties het geval is.

Clënten tekenen in dit geval nog aan dat zij in de onderhavige beroepen bij de rechtbank er ook nadrukkelijk op hebben gewezen dat in de onderhavige Natura 2000-gebieden de verslechtering niet slechts dreigt, maar al daadwerkelijk is geconstateerd.

Gelet op het bovenstaande menen cliënten dat in tegenstelling tot het betoog van het college de rechtbank haar uitspraken voldoende heeft onderbouwd en zien cliënten niet in waarom de rechtbank niet voldoende terughoudend zou toetsen. Ook ten aanzien van de overige aanwijzingen zien cliënten niet in dat de rechtbank onvoldoende terughoudend zou toetsen en de grenzen van art. 8:72 lid 4 Awb zou overschrijden. Appellanten motiveren dat ook niet.

Beoordelingskader

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e stellen dat de rechtbank ten onrechte oordeelt dat het beoordelingskader voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen op basis van art. 6 lid 1 Hrl verschilt van het beoordelingskader voor passende maatregelen en dat het voldoende is dat een blijvende daling wordt aangetoond. Volgens hen oordeelt de

rechtbank ten onrechte dat concreet moet worden aangegeven welke maatregel tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leidt als de intrekking van de natuurvergunning.

Uit diverse uitspraken van Uw Afdeling blijkt dat dit betoog onjuist is. Cliënten verwijzen naar Rendac-uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:4923, r.o. 21.2 en 21.3, de A27-uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:1971, r.o. 81.4 en 81.5 en de uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. ViA-15 uitspraak 11.1. Voorts heeft de rechtbank in de aangevallen uitspraken niet gesteld dat concreet moet worden aangegeven welke maatregel tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leidt als de intrekking van de natuurvergunning.

Besluitvormingstermijn

Het college vindt de door de rechtbank opgelegde besluitvormingstermijn van 26 weken te kort, temeer daar de rechtbank ook overleg met de betrokken veehouders en cliënten beveelt, wat een extra stap vormt. 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e alsmede 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e vinden de termijn te kort.

Cliënten zien volstrekt niet in dat de termijnstelling onredelijk is. Het betreft de gewone termijn uit de uniforme uitgebreide voorbereidingsprocedure. Niet valt in te zien waarom het college niet in staat zou moeten worden geacht om binnen deze termijn 8 besluiten te nemen.

Een langere termijn is ook niet verdedigbaar gezien de bijzonder ernstige impact op de natuur door overmaat aan stikstof en de grote bijdrage die de hier betrokken bedrijven daarop leveren. Ook gerelateerd aan de door de rechtbank gestelde termijn van een jaar waarbinnen een substantiële daling van stikstofdepositie bereikt moet zijn, is het van belang dat tijdig – binnen de wettelijke termijn van 26 weken – tot besluitvorming wordt gekomen.

De extra stap van overleg met betrokken veehouders en cliënten, maakt niet dat alleen daarom die termijn niet haalbaar zou zijn. Het college spreekt in dit verband bovendien ten onrechte over extra stappen (in meervoud) waartoe de rechtbank zou verplichten. Dat doet de rechtbank echter niet. De rechtbank verplicht slechts tot één extra stap, namelijk overleg met veehouders en cliënten in het bijzijn van elkaar. Dat het college ervoor kiest om voorafgaand aan die gesprekken nog een extra stap te zetten door individueel overleg met de veehouders en met cliënten afzonderlijk, is aan het college. Daar heeft de rechtbank niet toe bevolen. Had het college afgezien van die stap, dan hadden de door de rechtbank bevolen gesprekken al in juni, of wat cliënten betreft nog eerder hebben kunnen plaatsvinden.

Toepassing art. 2.4 Wnb

5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e (zaak 5.1.2.e /1) bestrijdt dat het college bevoegd is om art. 2.4 Wnb te gebruiken, omdat hij niet beschikt over een natuurvergunning. Hij wijst er op dat art. 2.4 blijkens de Memorie van Toelichting bedoeld is voor situaties die niet worden gereguleerd door een vergunning, zoals vrijgestelde projecten of bestaand gebruik.

Waar in de Memorie van Toelichting wordt gesproken van een vergunning, wordt daarmee bedoeld een natuurvergunning (vergunning ex art. 2.7 Wet natuurbescherming of ex art. 19d van de voorafgaande Natuurbeschermingswet 1998). Nu ^{5.1.2.e} niet beschikt over een natuurvergunning, is inderdaad sprake van een situatie die niet wordt gereguleerd door een (natuur)vergunning. Bovendien is sprake van bestaand gebruik. Er is dus wel degelijk sprake van een situatie waarop art. 2.4 Wnb van toepassing is.

Zoals de rechtbank overweegt in r.o. 4.3 van uitspraak SHE 23/3129 kan de aanschrijvingsbevoegdheid ex art. 2.4 Wnb (net als de intrekingsbevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb) strekken ter invulling van de verplichting om maatregelen ex art. 6 lid 2 Hrl te treffen. Hiervoor geldt hetzelfde toetsingskader, namelijk het ^{5.1.2.e} toetsingskader (zie r.o. 4.9 van uitspraak SHE 23/3129). Voor zover ^{5.1.2.e} verwijst naar art. 2 lid 3 Hrl en art. 2 Vogelrichtlijn (rekening houden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied) geldt dat voor art. 2.4 Wnb niet anders dan voor art. 5.4 lid 2 Wnb. Dat neemt niet weg dat het Logtsebaan-toetsingskader geldt. Overigens valt niet in te zien dat een aanschrijving de volledige lokale economie om zeep zou helpen, met ingrijpende gevolgen op sociaal en cultureel gebied, zoals ^{5.1.2.e} stelt maar niet onderbouwt.

^{5.1.2.e} had het verzoek ex art. 2.4 Wnb afgewezen moeten worden omdat dit artikel geen grondslag biedt om de omgevingsvergunning in te trekken. Ook zou dit artikel niet strekken tot het definitief staken van het bedrijf. Dat kan volgens ^{5.1.2.e} alleen met art. 5.4 Wnb of met een verzoek ex art. 2.33 Wabo.

6
Cliënten hebben ook niet verzocht om op grond van art. 2.4 Wnb de omgevingsvergunning in te trekken, maar om een passende maatregel te treffen, bij voorkeur door een verplichting op te leggen om de handeling te staken. Dit is wel degelijk mogelijk met toepassing van art. 2.4 lid 1 sub d Wnb. Blijkens de Memorie van Toelichting is deze aanschrijvingsbevoegdheid nadrukkelijk in het leven geroepen voor activiteiten die niet worden gereguleerd door een natuurvergunning. Daar is sprake van, nu ^{5.1.2.e} niet beschikt over een natuurvergunning. Art. 5.4 Wnb kan daarom niet worden toegepast. Anders dan ^{5.1.2.e} stelt, kan ook art. 2.33 Wabo niet worden toegepast, althans niet om passende maatregelen te treffen. Een intrekking van de omgevingsvergunning als passende maatregel ex art. 6 lid 2 Hrl is slechts mogelijk wanneer het gaat om een omgevingsvergunning met vvgb (zie art. 2.29 Wabo en art. 2.33 lid 1 sub c Wabo) en daar is geen sprake van bij ^{5.1.2.e}

Causaal verband

^{5.1.2.e} stelt dat het causale verband tussen de te treffen maatregelen en het effect niet is aangetoond, dat daartoe chirurgische precisie nodig is. In dat verband heeft hij ook kritiek op AERIUS en op de Natuurdoelanalyses.

Het standpunt van ^{5.1.2.e} betreft een omkering van de bewijslast die niet in overeenstemming is met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (verder: het Hof) en geen recht doet aan het voorzorgbeginsel dat besloten ligt in art. 6 Hrl. Als een bestaande activiteit het risico op significante effecten met zich

meebrengt, moet een lidstaat al passende maatregelen treffen. Blijven dergelijke maatregelen uit, dan schendt de lidstaat art. 6 lid 2 Hrl. Zie ECLI:EU:C:2018:882, punt 85 en ECLI:EU:C:2016:8, punt 58. Laatstgenoemde rechtsoverweging geeft ook aan dat het niet aan het bevoegd gezag is om voor de vaststelling van een schending van art. 6 lid 2 Hrl een oorzakelijk verband vast te stellen tussen de exploitatie van een installatie en een significante verstoring van soorten. Het volstaat dat aangetoond wordt dat het waarschijnlijk is of dat het risico bestaat dat door de exploitatie dergelijke storingen optreden. Dat is absoluut voldoende aangetoond. De stikstofoverbelasting van de Groote Peel is zeer groot, dit heeft al geleid tot verslechtering van de beschermde natuurwaarden en het onderhavige bedrijf is een piekbelaster.

Wat betreft de kritiek op AERIUS geldt AERIUS volgens Uw vaste jurisprudentie nog altijd als zijnde gebaseerd op de beste wetenschappelijke kennis. Zie Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2023:1299, r.o. 20.7.

Dat de Ecologische Autoriteit er op wijst dat een preciezer beeld van de vegetatie, de aanwezige diersoorten, de bodem en de waterkwaliteit zal helpen om effectieve maatregelen te kiezen, zoals ^{5.1.2.e} aanhaalt, neemt niet weg dat buiten kijf staat dat de stikstofdepositie veel te hoog is en dat deze sterk moet worden teruggebracht, zoals ook de Ecologische Autoriteit erkent en benadrukt.

Uitvoerbaarheid uitspraak

^{5.1.2.e} wijst op de consequenties voor de bedrijfsvoering.

Clënten zien in dat er grote consequenties kunnen zijn voor het bedrijf. De rechtbank wijst daar ook op. Clënten hebben deze verzoeken echter ingediend omdat het college niet bereid is om passende maatregelen te treffen die voorzien in de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn, zodat de verslechtering van de beschermde natuur stopt. Daartoe is het college nog altijd niet bereid. Dan is een vergaande vermindering van de stikstofdepositie vanwege de onderhavige projecten, allen piekbelasters, nodig. Het natuurbelang moet hier prevaleren.

Bevoegdheid

^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} (zaaknummers 202502985/1 en 202502991/1) stellen dat de rechtbank ten onrechte oordeelt dat het college bevoegd was om de gevraagde maatregel te treffen, omdat de natuurtoestemming van deze bedrijven was gelegen in een omgevingsvergunning met vvgb, zodat op grond van art. 2.33 Wabo de bevoegdheid ligt bij het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning (B&W van Oirschot). ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} vinden de motivering van de rechtbank onbegrijpelijk.

Clënten stellen voorop dat indien dit betoog gehonoreerd zou worden, dat betekent dat het college zich ten onrechte bevoegd heeft geacht om maatregelen ex art. 5.4 lid 2 Wnb dan wel art. 2.4 Wnb te treffen. De beide besluiten zijn in dat geval terecht door de rechtbank vernietigd. Het betoog zou leiden tot bevestiging van de uitspraak onder verbetering van de motivering.

Het doel van deze beroepsgrond is echter dat cliënten zich alsnog tot B&W zouden moeten richten. Dit is ter zitting ook bevestigd. Daarmee zouden ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} tijd winnen. Dat is uit proceseconomisch oogpunt echter geen redelijk doel.

Immers uit deze reeks van uitspraken volgt een toetsingskader ten aanzien van het treffen van passende maatregelen die nodig zijn vanwege art. 6 lid 2 Hrl. Als het college geen passende maatregelen treft die leiden tot een substantiële blijvende daling van de stikstofdepositie binnen een jaar, dan moeten passende maatregelen worden getroffen ten aanzien van het onderhavige bedrijf. Zie r.o. 7. Indien het college op basis van art. 2.29 lid 1 Wabo bij B&W van de betreffende gemeente een verzoek moet neerleggen om de omgevingsvergunning met vvgb in te trekken omdat dat gelet op art. 6.10b Bor nodig is vanwege art. 5.4 lid 2 Wnb, geldt hetzelfde toetsingskader. Dat rechtvaardigt niet dat de hele procedure overgedaan zou worden met een nieuw verzoek aan B&W van Oirschot als grondslag. Gelet op de ernstige staat van de natuur is dat gezien de doelstelling van de Hrl ook niet aanvaardbaar.

8 Cliënten wijzen er op dat de rechtbank in de beide uitspraken SHE 23/3128 en SHE 23/3132 in r.o. 7 aan het college in geval dat er geen voldoende andere passende maatregelen worden getroffen, in het nieuw te nemen besluit ook opdraagt om aan B&W van Oirschot een verzoek te doen om passende maatregelen te treffen. B&W van Oirschot zal daar dan, gezien het imperatieve karakter van art. 5.4 lid 2 Wnb, ook aan moeten voldoen. Zie in dit verband ook art. 5.24 lid 1 Bor. Het zal dan B&W van Oirschot zijn die de omgevingsvergunning op grond van art. 5.4 lid 2 Wnb wijzigt, intrekt of beperkt. Dat is in overeenstemming met de uitleg van de rechtbank in r.o. 4.8 van de onderhavige twee uitspraken.

Het college meende gelet op § 3 en 3.1 van de door de rechtbank vernietigde besluiten overigens dat er een bevoegdheid was op grond van art. 2.4 Wnb. Volgens r.o. 4.7 van de beide onderhavige uitspraken biedt art. 2.4 Wnb geen meerwaarde zolang er een natuurvergunning geldt. Een omgevingsvergunning met vvgb is echter geen natuurvergunning. Zo bezien worden de projecten niet gereguleerd door een natuurvergunning en zou art. 2.4 Wnb dus wel degelijk een meerwaarde kunnen hebben.

Of de gevraagde passende maatregel ten aanzien van de beide onderhavige bedrijven nu wordt ingevuld met toepassing van art. 2.4 Wnb dan wel via een verzoek aan B&W van Oirschot om met toepassing van art. 5.24 Bor de omgevingsvergunning met vvgb in te trekken; zaak is dat de stikstofuitstoot en daarmee de door de beide activiteiten veroorzaakte stikstofdepositie wordt teruggebracht.

Het spel waarop ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} uit zijn door het college en B&W van Oirschot de bal toe te spelen door te stellen dat de andere partij het probleem moet oplossen, vertraagt de noodzakelijke maatregelen ex art. 6 lid 2 Hrl om te borgen dat de verslechtering van de natuur wordt gestopt. Dit druist in tegen het Unierecht, dat Verdragstrouw vereist. Het Hof van Justitie heeft in het Cascina Tre Pini Ss. arrest

(ECLI:EU:C:2014:214) bepaald dat de lidstaten hun bevoegdheidsverdeling ten aanzien van de implementatie van de Hrl zo moeten vormgeven dat die borging wel wordt gegeven. Het recht van de Unie eist dat “de omzetting in het interne recht, inclusief de voormelde aanwijzing van de bevoegde instanties, daadwerkelijk de volledige toepassing van de Unierechtelijke bepalingen op voldoende bepaalde en duidelijke wijze verzekert” (r.o. 41). In r.o. 43 bepaalt het Hof dat het recht van de Unie eist dat de bevoegdheidsverdeling afdoende is om een juiste toepassing van de Habitatrichtlijn mogelijk te maken. R.o. 44 bepaalt dat de bevoegdheidsverdeling moet garanderen dat de voorschriften van de Hrl correct worden toegepast.

Gelet daarop verzoeken cliënten U in de uitspraak duidelijk te maken of art. 2.4 Wnb toegepast kan worden, dan wel dat het college in de nieuw te nemen beslissing een verzoek moet neerleggen bij B&W van Oirschot, zoals de rechtbank oordeelt in r.o. 7 van de beide uitspraken. Cliënten menen recht te hebben op deze duidelijkheid, zulks nog temeer aangezien in de kwestie ^{5.1.2.e} een nog verdere onduidelijkheid is gevormd door de omstandigheid dat de omgevingsvergunning met vvgb met intern salderen is verleend. Daardoor zou volgens het inzicht uit de Logtsebaanuitspraak ECLI:NL:RVS:2021:71, de activiteit niet gereguleerd worden door deze natuurtoestemming, waardoor de passende maatregel met toepassing van art. 2.4 Wnb zou moeten worden ingevuld in plaats van met intrekking van de omgevingsvergunning met vvgb. Dat is echter veranderd door de gewijzigde rechtspraak uit de Rendac-uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:4923. De rechtbank stelt dit terecht vast in r.o. 4.6 van de beide onderhavige uitspraken.

Omdat een eventueel nieuw verzoek niet langer onder het oude recht zou vallen, verzoeken cliënten U ook de gevolgen onder het regime van de Omgevingswet daarbij te betrekken. Zoals cliënten het zien, valt het onderscheid tussen een natuurvergunning en een omgevingsvergunning met verklaring van geen bedenkingen weg, omdat beide vergunningen ingevolge art. 4.13 lid 1 van de Invoeringswet Omgevingswet als een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit gelden. De bevoegdheid ligt daarmee ook onder het nieuwe recht bij het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Dat is ook wenselijk omdat dit het bevoegd gezag is, waar de verantwoordelijkheid voor het nemen van passende maatregelen berust.

Unierechtelijk rechtszekerheidsbeginsel

^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} (zaaknummers 202502984/1, 202502985/1, 202502981/1 en 202502991/1) voeren aan dat gelet op Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:3745 intrekking van de vergunning strijdig is met het Unierechtelijk rechtszekerheidsbeginsel omdat niet is voldaan aan de cumulatieve voorwaarden in die uitspraak. Zij verwijten de rechtbank bovendien daar ten onrechte niet op in te zijn gegaan. ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} sluiten zich hierbij aan en stellen ook dat het college beoordelingsruimte heeft en dat rechtszekerheid een rol kan spelen bij de keuze van de te treffen maatregelen.

Uitspraak ECLI:NL:RVS:2024:3745 heeft echter betrekking op een intrekking ex art. 2.33 lid 1 onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Uw

Afdeling overwoog in r.o. 16.7 dat het gelet op de tekst van die bepaling, van belang is of de uitvoering van het Unierecht vereist dat de vergunning wordt ingetrokken. De onderhavige procedures hebben echter geen betrekking op een dergelijke intrekkinggrond. De aanschrijvingsbevoegdheid ex art. 2.4 Wnb of de intrekkingbevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb is niet hetzelfde als de verplichting om de vergunning in te trekken als de uitvoering van het Unierecht dit vereist op grond van art. 2.33 lid 1 onder a Wabo. Zie ook Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, r.o. 6.2: de nationale wetgever heeft besloten om ter uitvoering van art. 6 lid 2 Hrl een intrekkingbevoegdheid in art. 5.4 lid 2 Wnb op te nemen en een aanschrijvingsbevoegdheid in art. 2.4 Wnb. Er hoeft dan ook niet voldaan te worden aan de cumulatieve voorwaarden uit ECLI:NL:RVS:2024:3745.

De rechtbank is hier bovendien wel degelijk op ingegaan. Zie r.o. 4.7.² De verplichting ex art. 2.4 Wnb ontstaat niet omdat een reeds verleende natuurvergunning of omgevingsvergunning niet verenigbaar is met het Unierecht, maar is opgenomen om een (dreigende) verslechtering binnen een Natura 2000-gebied te voorkomen dan wel tegen te gaan. Het gaat dus niet om de vraag of de vergunning juist is verleend, het gaat er om of de staat van het Natura 2000-gebied noodzaakt tot passende maatregelen.

Wat betreft de beoordelingsruimte van het college bij het kiezen van de te treffen maatregelen reageren cliënten dat die beoordelingsruimte begrensd wordt door de noodzaak dat de passende maatregelen de verslechtering moeten stoppen. Voor zover de rechtszekerheid een rol speelt bij de keuze van de te treffen maatregelen is de uitspraak daar niet mee in strijd. Het college moet die keuze immers nog maken.

Verbod van willekeur

5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e mag het niet afhankelijk zijn van de inzet van milieuclubs of een individueel bedrijf geconfronteerd wordt met het treffen van passende maatregelen omdat dat een schending van het verbod van willekeur zou betekenen. 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e vinden dat de omstandigheid dat de verzoeken alleen betrekking hebben op veehouderijen, al getuigt van willekeur.

5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e gaan er aan voorbij dat de verzoeken niet willekeurig zijn ingestoken door cliënten, maar omdat de onderhavige bedrijven een aanzienlijke bijdrage leveren aan de stikstofdepositie op de betrokken gebieden, zoals is bevestigd door de door het college overgelegde gegevens en berekeningen. De rechtbank wijst daar terecht op in r.o. 6.3. Het college kan bovendien beleid opstellen, zoals de rechtbank eveneens terecht opmerkt.

Dat de huidige serie verzoeken uitsluitend veehouderijen betreft, getuigt niet van willekeur. Cliënten hebben verzocht om passende maatregelen jegens grote

² Ik verwijs hier naar de uitspraak die ik als default hier aanhoud: SHE 23/3125. Het staat ook in r.o. 4.6 van uitspraak SHE 23/3130. Toegegeven staat deze passage inderdaad niet in de uitspraken 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e Maar de rechtbank heeft er dus wel rekening mee gehouden en juist geoordeeld. Het betoog slaagt niet.

piekbelasters rondom Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Kampina & Oisterwijkse Vennen. Die grote piekbelasters zijn allemaal veehouderijen. De verzoeken zijn niet ingestoken omdat het veehouderijen zijn, maar omdat het grote piekbelasters zijn. Cliënten hebben bovendien diverse intrekingsprocedures lopen of lopend gehad ten aanzien van niet-veehouderijen. Zie ^{5.1.2.e} de ^{5.1.2.e} ECLI:NL:RVS:2024:4909.

Het betoog van appellanten zou bovendien betekenen dat cliënten of milieclubs in zijn algemeenheid nooit een geslaagd beroep op art. 5.4 lid 2 Wnb of art. 2.4 Wnb zouden kunnen doen ten aanzien van individuele bedrijven. Uw Afdeling heeft in r.o. 6 van Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969 echter aangegeven dat een dergelijk verzoek wel degelijk op aanvraag van een derde kan worden gedaan. Gelet op deze uitspraak kan het betoog niet slagen.

Gelijkheidsbeginsel

^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} stellen dat sprake is van (het risico op) ongelijke behandeling en strijd met het gelijkheidsbeginsel omdat de rechtbank in de uitspraken niets heeft overwogen over schadeloosstelling.

Er was echter geen noodzakelijke aanleiding om overwegingen over schadeloosstelling te maken omdat de bestreden besluiten afwijzingen betroffen en er geen beroepsgronden over schadeloosstelling zijn opgevoerd. De rechtbank dient uitspraak te doen op basis van de beroepsgronden.

Voorts wijzen cliënten ook in dit verband op Uw uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:2969, met name r.o. 6-6.3. Het beginsel van rechtsgelijkheid staat er niet aan in de weg dat door een derde verzocht kan worden om gebruik te maken van de bevoegdheid ex art. 5.4 lid 2 Wnb. Dit geldt uiteraard ook voor de bevoegdheid ex art. 2.4 Wnb.

Eigendomsrecht

^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} vinden het onbegrijpelijk dat de rechtbank art. 1 EP EVRM en art. 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie niet zonder meer in de weg vindt staan aan het treffen van passende maatregelen omdat de rechtbank geen aanwijzingen geeft hoe er met de schade moet worden omgegaan. Zij stellen dat de rechtbank niet in het midden had mogen laten of sprake is van ontneming dan wel van regulering en stellen dat bij (al dan niet gedeeltelijke) intrekking of beëindiging sprake is van ontneming, dat daar schadeloosstelling tegenover staat en dat een dergelijke ontneming anders onevenredig en dus onrechtmatig zou zijn. Zij vinden dat de rechtbank dit had moeten onderschrijven. ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} en ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} ^{5.1.2.e} sluiten zich daarbij aan. Zij bestrijden in dit verband dat beëindiging van de bedrijven meer oplevert dan de Lbv/Lbv+regeling. Ook bestrijden zij de overweging van de rechtbank dat het niet proportioneel zou zijn om minder dan 15 % restemissie te laten behouden.

Wederom reageren cliënten dat de rechtbank niet gehouden was om in te gaan op de vraag of sprake is van ontneming dan wel regulering, aangezien sprake is van afwijzende besluiten en hier geen beroepsgronden over zijn aangevoerd. De rechtbank geeft in r.o. 6.9 aan dat ook andere partijen hier niets over naar voren

hebben gebracht. Dat bestrijden appellanten niet. Of en zo ja overgegaan moet worden tot schadeloosstelling is aan het college om te bepalen bij de nieuw te nemen besluiten. De rechtbank was niet gehouden daar uitspraken over te doen. Dat de rechtbank wel een aantal andere bindende aanwijzingen heeft gegeven, maakt dat niet anders.

Wat betreft de constatering van de rechtbank dat beëindiging van de bedrijven meer oplevert dan de Lbv/Lbv+regeling wijzen cliënten er op dat de rechtbank in de zaken van 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e spreekt over volledige inwilliging van alle (5) verzoeken van cliënten om maatregelen ten aanzien van de bedrijven rond Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. De rechtbank komt tot dit oordeel nadat in r.o. 5.29 tot en met 5.32 van uitspraak SHE 23/3123 de effecten van volledige inwilliging van deze verzoeken kwantitatief zijn vergeleken met de effecten van de Lbv/Lbv+maatregelen. Daaruit blijkt dat zelfs als wordt uitgegaan van 100 % beëindiging van de emissies van de aan Lbv/Lbv+ deelnemende bedrijven, volledige inwilliging van het verzoek van cliënten nog altijd meer oplevert. 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e hebben dit niet inhoudelijk bestreden.

Het is cliënten niet duidelijk wat 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e willen bereiken met hun betoog dat de rechtbank in het kader van de proportionaliteitsdiscussie niet had mogen aansluiten bij de 15 % restemissie uit de Lbv/Lbv+regeling. De rechtbank komt tot het oordeel dat een verdergaande passende maatregel niet proportioneel is, overigens met een mogelijke uitzondering voor bedrijven die zeer dicht bij een Natura 2000-gebied liggen en een zeer hoge stikstofdepositie veroorzaken. Als de rechtbank hierin niet gevolgd zou worden en het oordeel dat minder dan 15 % restemissie in beginsel niet proportioneel zou zijn, zou komen te vervallen, dan is dat niet dienstig aan de bedrijfsbelangen van 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e en 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e. Zoals cliënten het zien is dit oordeel van de rechtbank, dat ook is vervat in de aanwijzing van de rechtbank dat een passende maatregel geen beperking van meer dan 85 % emissiereductie mag opleggen als het bedrijf geen landbouwhuisdieren meer houdt, een rechtsoordeel dat de rechtbank gelet op de bestreden besluiten en de beroepsgronden niet noodzakelijkerwijs had hoeven te maken, maar dat juist de veehouders een zekere bescherming biedt.

Hoogachtend,

5.1.2.e

5.1.2.e